

## เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราจะพูดถึงพระเนาะ พระก็มาจากคน ทุกคนก็ต้องปรารถนาความสะอาดสบาย แต่มันจะไม่ได้ดังใจนะ ชีวิตเรา เห็นไหม เวลาเกิดมานี้ไม่รู้มาจากไหน แต่เวลาไปนี้ โศกเศร้าเสียใจกันมากนะ เวลาไม่รู้ว่ามีมาจากไหน แต่เวลาไปเหมือนนก นกเวลาลง เกาะคอนนี้มันลงนี่ๆ นะ เวลามันจะไปมันต้องถีบตัวมันบินไป ต้นไม้สั้นไหวหมดเลย

ชีวิตเราก็เหมือนกัน เวลาเราไม่รู้ที่มาที่ไป แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รู้จักที่มาที่ไป กัมมะพันธู กัมมะเป็นเผ่าพันธุ์ กัมมะปะฏิสะระโณ กัมมะเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมเป็นแดนเกิด การทำดีใจ การทำดีกันนี้เป็นมนุษย์สมบัติ ผู้มีศีล ๕

ศีล ๕ เห็นไหม ปาณาติปาตาไม่ทำร้ายกัน ไม่ใช้ฆ่าสัตว์นะ ไม่ทำร้ายกัน ถ้าไม่ทำร้ายกันไม่เบียดเบียนกัน ชีวิตจะมีความร่มเย็นเป็นสุข ของๆ เรา ของๆ เขาทุกคนก็ต้องรักต้องสงวน นี่สิ่งต่างๆ กามเมสุขมิจฉาจาร ในเมื่อเรายังห้ามไม่ได้ เราก็มีคู่ครองของเรา เห็นไหม สุรา มุสา นี่ศีล ๕ เป็นมนุษย์สมบัตินะ

ถ้าเรารักษาศีล เราเสียสละทานของเราเพื่อมนุษย์สมบัติใจ ได้มนุษย์สมบัติมาแล้ว นี่วันเวลานะถ้าหัวใจของคนที่มีปกติสุข ที่มีคุณงามความดีในหัวใจของเขา เผลอแป็บเดียวชีวิตนี้หมดไปแล้ว แต่คนทุกข์คนยากวันเวลามันเชื่องช้ามากเลย เวลาจิตของเราภาวนานะ พوجدิตมันสงบลงไปวันเวลามันผ่านไปเร็วมาก

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าวันเวลามันผ่านไปเร็วมาก เราเกิดมาเพื่ออะไรกัน เราเกิดมาเพื่อสร้างสมคุณงามความดี เพื่ออะไร ก็เพื่อชีวิตของเราไง ชีวิตของเราเวลาเกิดขึ้นมาแล้วเกิดให้มันสมความปรารถนาไง ทุกคนเกิดมามีมนุษย์สมบัติ คนเราไม่ได้อยู่ที่การเกิด คนเราเกิดในสถานะสูงส่งขนาดไหนแต่เขาไม่ทำคุณงามความดีของเขา เขาเกิดมาถือว่าเสียชาติเกิดไง เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วเขาไม่สืบต่อมนุษย์สมบัติของเขาไป

เวลาตายไป เวลานก็จะจากจากคลอนมันสั้นไหวไปหมดนะ ชีวิตเวลาจะพลัดพรากนี้มันดีแต่คำพูดหรืออก ไม่กลัวตาย ไม่กลัวสิ่งต่างๆ ทั้งนั้นแหละ แต่เวลาถึงที่สุดเหมือนเราออกจากบ้านมาโดยที่เราไม่มีสมบัติติดตัวไปนี่เราจะไปไหนของเรา ขนาดเราออกจากบ้านมาไม่มีสมบัติ ไม่มีสิ่งต่างๆ เรายังไม่แน่ใจ ไม่สบายใจตัวเองเลย นี่จิตมันต้องออกจากร่างไป คุณงามความดีของมันมันจะมาสะสมไป คุณงามความดีของมันมันจะติดตัวมันไป

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีคุณงามความดีของเรา เหมือนเราออกจากบ้านมา สัมภาระของเราเต็มไปหมดเลย เราจะไปค้างแรมที่ไหนก็ได้ เราจะทำอะไรก็ได้.. นี่พูดถึงวัตถุนะ แต่บุญไม่เป็นอย่างนั้น บุญเห็นไหม เราทำบุญกุศลกัน เราอุทิศส่วนกุศลไป อุทิศส่วนกุศลเหมือนฝากกันไป อุทิศส่วนกุศลเพราะเราคิดได้ เรามีสติสัมปชัญญะตอนนี้ แต่เวลาทำบุญกุศลของเราเราไม่ต้องฝากใครไป เราเอาของเราไป เรามีสัมภาระของเราไป เรามีบุญกุศลของเราไป เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป ความดี บุญกุศลทำให้เรามีโอกาส

ปัจจัยเครื่องอาศัยนะ นี่สัปปายะ ๔ หมู่คณะเป็นสัปปายะ เพื่อนฝูงที่เราคบหากัน นี่หาได้ยากนะ หมู่คณะเป็นสัปปายะ ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ.. อาหารเป็นสัปปายะนี่พอดำรงชีวิตไปเท่านั้นละ เวลาครูบาอาจารย์ท่านหาที่วิเวกของท่านใจใหม่ เข้าไปอยู่ป่าอยู่เขา เห็นแค่ ๓-๔ หลังคาเรือนก็อยู่ได้แล้ว เพราะว่าวิเวกขาดไปอย่างน้อยต้องมีข้าวตกบาตร ถ้ามีข้าวตกบาตร มีข้าวลงกระเพาะชีวิตนี้ก็อยู่ได้แล้ว

พอชีวิตอยู่ได้แล้ว อาหารมันเป็นสัปปายะ สถานที่เป็นสัปปายะ สิ่งที่เป็นสัปปายะนี้เพราะบุญกุศลนะ เพราะอะไร เพราะวันเวลามันเปลี่ยนไปตลอดเวลา คุณดูกาลสิ ใครมาวัดตอนนี้เห็นไหม หน้าหนาวอากาศดีนะ โอ้โฮ.. นี่ไปคุยกันมากมาย โอ้โฮ.. ที่นี้อากาศเย็นมาก โอ้โฮ.. ที่นี้อากาศดี เพื่อนฝูงก็เชื่อใจนะ พอมาเดือนเมษา โอ้ย.. อากาศมันร้อน แต่ดูกาลมันเปลี่ยนแปลง สัปปายะไง สถานที่เป็นสัปปายะ มันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เราเคยรู้คงค์มา เราเคยวิเวกมา บางทีไปเจอนี้ แหม.. ดีมากเลย

ดูสิ เวลาผลจากฤดูฝนนี้ดอกไม้บานสะพรั่ง แล้วเวลาไปหน้าแล้งสิ โอ้โฮ.. ทำไมมันจากหน้ามือเป็นหลังมือเลย นี่สถานที่เป็นสัปปายะ บุญกุศลของเรามันจะเป็นจังหวะโอกาสที่เราจะเป็นไปได้ นี่บุญกุศลมันขับส่งไปนะ บุญกุศลมันขับส่งไปแก่ไหน เกิดดี

ขนาดไหนก็แล้วแต่ถ้าเราไม่ประพฤติปฏิบัติต่อไป เราไม่ทำต่อไป บุญกุศลส่งมาแล้วแต่เราไม่เอาชนะตัวเอง ตั้งสติสัมปชัญญะ พุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธ เอาความคิดเอาพลังงานทั้งหมดไว้ในอำนาจของเรา

นี่เราบอกทุกคนรังแกเรา ทุกคนไม่ปรารถนาดีต่อเรา แล้วถ้าเราปรารถนาดีกับเรา ทาน ศีล ภาวนา ทำบุญกุศลขนาดไหนมันเป็นโอกาส เป็นบุญกุศล เราจะประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จมันอยู่ที่การกระทำของเรา ถ้าอยู่ที่การกระทำของเราเห็นไหม เราต้องยับยั้งชั่งใจให้ได้

ยับยั้งชั่งใจคือตั้งสตินะ สติคือการระลึกที่อยู่ ถ้าระลึกที่อยู่ คนมีสติมีความระลึกที่อยู่ ความผิดพลาดจะมีน้อยมาก ถ้ามีสติระลึกที่อยู่แล้วเราพยายามกำหนด พุทฺโธ พุทฺโธ เพราะอะไร เพราะจิตมันเป็นนามธรรม

สิ่งที่เกิดขึ้นมา เห็นไหม เราเห็นการเกิดมาจากท้องพ่อท้องแม่ทั้งนั้นแหละ แต่ไม่มีใครเห็นกรรมว่าปฏิสนธิจิตมันปฏิสนธิลงในไข่ เวลามันปฏิสนธิวิญญูณอันนั้นเกิดมาจากพ่อแม่เดียวกัน ลูกเป็นกรรมพันธุ์ของพ่อแม่หมดเลย แต่ทำไมนิสัยไม่เหมือนกันล่ะ เพราะปฏิสนธิจิตอันนั้นล่ะ ปฏิสนธิจิตนี้กัมมะเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมมีเวรต่อกันเราถึงมาเกิดเป็นพ่อเป็นแม่กัน เกิดเป็นญาติพี่น้องกัน

นี่พูดถึงการเกิดนะ แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าละเอียดคกว่านั้น บอกว่า “มนุษย์นี้เป็นญาติกัน โดยธรรม” มนุษย์เป็นญาติกันหมดเลย เพราะอะไร เพราะมนุษย์ต้องมีปากมีท้องเหมือนกัน มนุษย์ต้องมีเครื่องอาศัยเหมือนกัน ญาติกันโดยธรรมคือสิทธิเสรีภาพต้องใช้สอยเหมือนกัน ต้องกินต้องอยู่เหมือนกัน

แล้วจิตใจเราล่ะ จิตใจคนที่เห็นแก่ตัว คนที่เบียดเบียนคนอื่น มนุษย์น่าเบื่อหน่ายมาก เห็นไหม รกปรักเขายังดีกว่ารกมนุษย์ แต่ถ้ามนุษย์ที่ประเสริฐมากทำไมเราชอบล่ะ คุณเวทนา อินทร์ พรหมสิ เขามีผู้ปกครองดูแลของเขา นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเกิดมาในสภาวะกรรม กรรมที่เกิดมาเจอหมู่คณะที่ดี เจอญาติพี่น้องที่ดี หรือสังคมที่ดี เราก็มีความสุขของเรา แล้วเราจะส่งสังคมนี้ต่อให้ลูกหลานของเราไป

คูลี เวลาทางโลกเขาทุนนิยมเขามีการแข่งขัน ต้องมีการแข่งขัน เห็นไหม สังคมนิยมเขาว่าต้องมีการเสมอภาค.. เสมอภาค.. นี่เป็นความคิดทั้งหมดเลย แต่เวลาเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจของเราเสมอภาคใหม่ เวลาความคิดของเด็กเป็นคนหนึ่ง เวลาโตมาเป็นมนุษย์ผู้ใหญ่เป็นคนหนึ่ง ผู้เฒ่าผู้แก่เป็นคนหนึ่ง ความคิดของคนมันก็หลากหลายไปแล้วแต่อายุชั้นประสบการณ์ของจิตมันแตกต่างกันไป

วุฒิภาวะของใจมันจะสูงส่งขึ้นมาขนาดไหน จิตใจเป็นสาธารณะสละได้มากน้อยแค่ไหน จิตใจเรามีจุดยืนได้มากน้อยแค่ไหน อันนี้มันฝึกขึ้นมา เห็นไหม อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนต้องเข้าใจดวงจิตของเราทั้งหมดแล้ว ดวงจิตทุกดวงจิตในโลกนี้ ในจักรวาลนี้มันเป็นอย่างนี้หมดเลย ทุกดวงจิตมีแรงขับของอวิชา

ถ้าพูดอย่างที่พอฟังกันได้เราบอกเพราะรู้ทำไม่ถึงการณ์ ความรู้ทำไม่ถึงการณ์ยังไม่ใช่ว่ารู้คิดนะ ความรู้คิดมันเพราะคิดพลาดออกไป ความรู้ทำไม่ถึงการณ์ก็คือไม่รู้ พอไม่รู้ก็คืออวิชา การกระทำของเราถึงมีความผิดพลาดมาตลอดเวลานะ

เราผิดพลาดเพราะ คูลี เขาบอกว่าอาหารเราต้องอาหารเป็นคำข้าว แต่ไม่มีใครเห็นว่าอาหารคืออากาศ ออกซิเจนนี่อาหารที่ละเอียดเข้าไป เห็นไหม เรามองแต่อาหารที่เป็นคำข้าวนะ เรามองแต่สิ่งที่ต้องใช้ประโยชน์ปัจจัย ๔ นะ เราไม่มองคุณค่าของน้ำใจเลย

น้ำใจถ้ามันมีคุณค่าต่อกัน มันอยู่ที่ไหนมันก็อยู่มีความสุขนะ เรามีความไว้วางใจกัน อยู่ที่ไหนเราก็อยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข ถ้าเราไม่มีความไว้วางใจกันเลย เราจะอยู่ที่ดินขนาดไหนมันก็ระแวงต่อกัน เห็นไหม นี่เวลาอาหารเราก็มองว่าอาหารเป็นคำข้าว เราไม่มองถึงอากาศ มองถึงอาหารที่ละเอียด พอเราคิดถึงความรู้สึกในหัวใจ นี่โง่บุญกุศลมันเกิดที่นี้

ตั้งแต่เรื่องศีลมา เรื่องทาน ศีล ภาวนา เห็นไหม ถ้าจิตใจคนประเสริฐ ให้เราประเสริฐที่ตัวของเรา ดูพระเวสสันดรสิ สละราชสมบัติ สละทุกอย่างเลย สละกัณหา ซาติ สละให้หมดเลย ทำไมคนเขาขับไล่ล่ะ นี่เราเสียสละขนาดไหน เราทำคุณงามความดีของเราก็คือความดีของเรา คนจะเห็นดีเห็นงามกับเราหรือไม่เห็นมันเรื่องของเขา วุฒิ

ภาวะสายตาของคนเขามองเรามาด้วยมุมมองของเขา ถ้าเขาไม่มีวิชาชีพเหมือนเรา เขาไม่มีความมุมมองเหมือนเรา เขามองเราเป็นคนชื้อบื้อทั้งนั้นแหละ

คูลี ไปวัดไปทำไมกัน ไปวัดไปเสียดสละ ไปทุกข์ทรมาน อยู่บ้านก็ทุกข์พอแรงอยู่แล้วทำไมต้องไปวัดให้มันทุกข์ยากอีก อ้าว.. ไปวัดก็วัดใจของตัวเองไง มันขัดขึ้นคือดิ่งมันไม่ยอมทำอะไรเลย เราไปวัดเพื่อวัดความรู้สึกของเราไง ว่าความรู้สึกของเรานี้ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ละเอียด ที่ว่าอาหารเป็นคำข้าว อาหารเป็นอากาศ อาหารเป็นลมหายใจ อาหารเป็นความรู้สึก

วิญญาณาหาร อาหารเป็นอาหารทิพย์แล้วมันยอมรับไหม อาหารที่เราไม่ต้องการเราต้องการอาหารที่มีรสชาติ เราต้องการที่มันมีความพอใจของมัน นี่คือกิเลสต้นหาความทะยานอยาก นี่ความหยาบไง สุขอย่างหยาบๆ สุขอย่างกลาง แล้วสุขอย่างละเอียด สุขอย่างละเอียด นั่งอยู่โคนไม้มันจะสุขได้อย่างไร เราอยู่ในตึกกรมบ้านช่องของเรานี้ โอ้โฮ.. ทุกอย่างอำนวยความสะดวกมหาศาลเรายังทุกข์ขนาดนี้ แล้วท่านไปอยู่โคนไม้ของท่านแล้วยังท่านไม่ยอมฉันทอาหารอีก ท่านมีความสุขได้อย่างไร

พอมันมีความสุขอันละเอียด เพราะมันชนะตนเองไง คูลี เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนากัน เวลามันปล่อยวางขึ้นมา ทำไมมันลอยตัวไปได้ละ ตัวนี้เบาหมดเลยนะ โอ้โฮ.. มีความสุขมาก โอ้โฮ! โอ้โฮ! เลยนะ ที่มีความสุขนั้นเกิดได้อย่างไร นี่ความสุขเกิดจากกำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธ เกิดจากจิตมันปล่อยวางของมันเอง จิตมันว่างของมันเอง มันมีอาหารในตัวของมันเอง

นี่ก็เหมือนกัน พอคนมีความสุขขนาดนั้นขึ้นมา นี่ความสุขขนาดนั้นมันแลกมาด้วยสิ่งใด แลกมาด้วยสติปัญญาของเรา แลกด้วยสติ ด้วยความตั้งใจของเรา ด้วยความตั้งสติของเรา ด้วยการภาวนาของเรา ถ้าการภาวนาของเรามีความสุขอย่างนั้น แล้วสิ่งใดที่มันไปขัดแย้งกับการภาวนาล่ะ

ถ้าอาหารเป็นสัปปายะ อาหารฉันทแล้ว อาหารกินแล้วมานั่งภาวนามันต้องไม่โง่งว่ง อาหารมันฉันทเข้าไปแล้วมันดำรงชีวิตของมันเท่านั้นใช่ไหม แต่ถ้าเรามีความสุขของเรา พอใจอาหารของเราที่มันพอตามกิเลสความพอใจของเรา พอนั้นอาหารเสร็จ พอกิน

อาหารเข้าไป กินข้าวมันก็มีความอím มันก็มีความอร่อยของมันนั่นแหละ แต่ไปสั้ปหงก  
โง่งวง มันทรมาณ เห็นใหม่

ถ้าเขาตัดทอนของเขาละ เพราะอะไร เพราะเห็นในสุขที่ละเอียดกว่า สุขที่มีคุณค่า  
มากกว่าเขาถึงสละสุขที่อย่างหยาบๆ นั้นได้ เราสละมันออกมาเพื่ออะไร เพื่อจะหาสุขที่  
มันละเอียดขึ้นไป เราต้องฝืนใจ นี่หยาบก็จะเอา ละเอียดก็จะเอา เปลือกก็จะกิน จะกินไป  
หมดเลยแล้วท้องแตกนะ แต่เวลาจิตมันไม่เป็นอย่างนั้น จิตมันกินไม่มีวันอím

ทะเลยังมีขอบมีเขตของมัน ค้นหาความทะยานอยากมันล้นฝั่ง ความต้องการของ  
ใจมันถมไม่เต็ม อาหารใส่ท้องเข้าไปมันยังล้นคอได้ แต่ค้นหาความทะยานอยากไม่เคย  
พอ แล้วไม่เคยพอแล้วตามมันไป เห็นใหม่ เราต้องมีสติขยับมัน นี่ธรรมชาติเป็นอย่างไร

ถ้าธรรมชาติเป็นอย่างนี้มันจะรู้เอง แล้วพอรู้ในหัวใจขึ้นมา คนจะมองมาหาเรา  
ขนาดไหนมันเรื่องของเขาละ โอ้โฮ.. ไปวัดไปวา เวลาเราเหลือเพื่อหรือ ทำไมไม่ทำมา  
หากินกัน ทำมาหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องมาพอแรงแล้ว จะกินอยู่อย่างนี้ไปจนสิ้นชีวิต แล้ว  
หัวใจที่มันเร่าร้อนอยู่ใครเป็นคนดูแลมัน จิตใจที่มันทุกข์อยู่ใครจะเข้าใจมัน ใครจะ  
รักขามัน นี่ธรรมะนะ พุทธศาสนาสอนที่นี่

เวลาลัทธิอื่นเขาสอนอ่อนวอนขอจากผู้ที่ป็นผู้นำของเขา จากผู้ที่เป็นศาสดาของ  
เขา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเทศน์ว่ากรรมะ พุทธศาสนานี้สำคัญมาก องค์  
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องกาลามสูตร “อย่าให้เชื่อแม้แต่พระพุทธรูป อย่า  
ให้เชื่อ! อย่าให้เชื่อ!”

คำว่าอย่าให้เชื่อนี้ต่อเมื่อเราปฏิบัติแล้วนะ แต่ถ้าเริ่มต้นต้องเชื่อ ศรัทธา! ศรัทธา  
ชักนำให้เราศึกษาข้อมูล แล้วข้อมูลนั้นจริงหรือไม่จริงอยู่ที่เราแล้ว เพราะข้อมูลนั้น  
พระพุทธรูปไม่ให้เชื่อ นี่กาลามสูตรไม่ให้เชื่อว่ามันคิดแล้วมันสมควร มันควรจะเป็นไป  
ได้ นี่เขาทำกันมามากหลาย คนปฏิบัติเยอะมากเลยอย่างนี้ต้องถูกต้อง นี่ไม่ให้เชื่อ!  
ไม่ให้เชื่อ!

คนโง่กับคนฉลาด ในโลกนี้คนโง่มากกว่าคนฉลาด เห็นคนเยอะๆ นั่นละโง่  
ทั้งนั้น คนฉลาดเขาอยู่ของเขาคนเดียว เขาอยู่โคนไม้ของเขาได้ กระแสอะไรชักนำเขาไป

ไม่ได้ ใ้เราว่าคนฉลาดๆ เห็นคนเยอะๆ ไหลตามเขาไปเลย โง่ทั้งนั้นล่ะ! เพราะอะไร เพราะพระพุทธเจ้าสอนไว้แล้วไม่ให้เชื่อ! ไม่ให้เชื่อ! พิสูจน์หรือยัง? ได้ตรวจสอบหรือยัง? ได้พิจารณาตรวจสอบบ้างหรือยัง?

ให้ตั้งสติขึ้นมา อเสวนา จ พาลานํ จะไม่คบคนพาลจากข้างนอก เราจะไม่คบคนพาลจากหัวใจของเรา.. ปรณฺฑิตานณฺจ เสวนา ให้คบบัณฑิต บัณฑิตจากข้างนอก เห็นใหม่ เราเสียสละขึ้นมา หัวใจเป็นบัณฑิตมันจะเปิดกว้าง เราคุยกันแต่เรื่องการเป็นจิตใจ สาธารณะ เราไม่คุยกันเรื่องการยึดมั่นถือมั่น เรื่องการเอารอดเอาเปรียบกัน

แล้วหัวใจของเราเวลาคบความคิด นี่จิตกับความคิด เห็นใหม่ ความคิดมันเป็นอาการของใจกับตัวพลังงาน เวลามันคิดขึ้นมาที่เราไม่คบมัน สิ่งของมันเบียดเบียนเรา สิ่งของมันทำให้เราเสียหายเราไม่คบมัน ตั้งสติปิดมันทิ้งไป แล้วเราคบธรรมะ คบบัณฑิต คบสิ่งที่เป็นธรรมของพระพุทธเจ้า นี่ธรรมะ ธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ชอบแล้ว สิ่งที่ชอบแล้วเราศึกษาแล้วเราชอบใหม่ล่ะ มันเป็นไปได้หรือ? ทำคุณงามความดี แล้วมันจะเป็นความสุขได้อย่างไร? อยู่เฉยๆ อยู่คนเดียวจะมีความสุขได้อย่างไร?

นี่ขนาดอยู่ในสังคมยังมีความทุกข์ขนาดนี้ เห็นใหม่ มันเชื่อใหม่ล่ะ มันไม่เชื่อ ไม่เชื่อต้องพิสูจน์แล้วทำให้ได้ ถ้าทำสิ่งนี้เกิดขึ้นมาได้ นี่สันทิฏฐิโก ปัจจัตตัง รู้จำเพาะตน พระพุทธเจ้าให้เชื่อตรงนี้ พระพุทธเจ้าให้เชื่อประสบการณ์ของจิต จิตมันสัมผัส

“ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต”

จิตใครสงบผู้นั้นเห็นตถาคตโดยเงา จิตใครเข้าถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ผู้นั้นเห็นพระพุทธเจ้าเต็มองค์เลย นี่พุทธ ธรรม สงฆ์รวมลงที่ใจแล้วมันเป็นธรรมะได้อย่างไร แล้วธรรมะของพระพุทธเจ้าก็อยู่ในพระไตรปิฎก ทำไมธรรมะมันอยู่ในหัวใจของเราล่ะ เพราะการประพฤติปฏิบัติ

นี่พูดถึงชาวพุทธ พูดถึงการเกิด เกิดมาแล้วมีโอกาสนะ ชีวิตเป็นอย่างนี้ จะทุกข์ จะยากนะ วิกฤตติในชีวิตเราตั้งสติไว้ ปัญหาไว้ให้แก้ไข การเกิดมาเห็นใหม่ จับไข้ได้ป่วยก็ไปหาหมอ แล้วเรารักษาขึ้นมาเพื่อเรา ปฏิบัติก็เพื่อเรา แล้วโอกาสของเราถึงที่สุด เราจะประสบของเราเอง นี่เป็นประโยชน์กับเรานะ เอวัง